

Jana Chalupová, *Od slávy k zapomnění? Proměny poutního místa Křemešník ve 20. století.* Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice 2019, 210 s.

Posudek oponenta diplomové práce

Diplomová práce Jany Chalupové *Od slávy k zapomnění? Proměny poutního místa Křemešník ve 20. století* si klade za cíl objasnit, jak se v dynamickém 20. století proměňoval obraz poutního místa Křemešník v kolektivní paměti. Autorka zde navázala na svou bakalářskou práci, v níž sledovala vývoj poutního místa v první třetině 20. století. Nyní se pokusila zpracovat historii oblíbeného poutního místa na Vysočině během celého 20. století, zejména vzájemné soupeření o převahu církevní či turistické složky. Za využití pamětních knih, uložených ve Státním okresním archivu v Pelhřimově a na pelhřimovském děkanství, rekonstruuje další proměnu významného poutního místa, kterou výrazně ovlivnily dva totalitní režimy. Na základě studia archivních fondů okresního a krajského národního výboru se autorka pokusila rekonstruovat, jak na Křemešník a tamní poutě nahlížela totalitní moc a jak se snažila změnit nebo vymazat paměť místa.

Diplomová práce Jany Chalupové je velmi zdařilá. Dokládá, že i v době komunismu formovala poutní místa náboženský život širokého okolí. Nejde tedy o pouhé zpracování významného místa v regionu, naopak práce je cenná i pro čtenáře, které neláká téma poutí nebo pelhřimovského regionu, ale zajímá je církevně-náboženský život v českých zemích obecně.

Největší přínos práce spatřuji ve zpracování období let 1948 až 1989, kdy Jana Chalupová s oporou ve zprávách církevních tajemníků přibližuje, jak bylo na poutní místo nahlíženo v době všeobecně propagovaného „vědeckého“ ateismu. Na základě hojně citovaných ukázek z hlášení o průběhu poutí, podávaných pravidelně na okresní a krajské národní výbory, má čtenář práce možnost nahlédnout i do schizofrenního světa církevních tajemníků a jejich strategií. Nechybějí údaje o počtech dětí přihlášených k výuce náboženství. Čtenář jen trochu zběhlý v dějinách českobudějovické diecéze se dozvídá o štěpení katolické církve na pro- a protikomunistický proud i o postojích téměř legendárních církevních hodnostářů, jako např. biskupa Josefa Hloucha, kapitulních vikářů Antonína Titmana a Josefa Kavaleho nebo o nechvalně proslulých církevních tajemnicích, jakým byl například Leo Drozdek.

Pisatelka odkrývá všechny prostředky, jimiž se vládnoucí komunistický režim snažil změnit paměť místa. Sleduje nejen omezování poutí, ale také změny v běžném provozu

poutního místa Křemešník, například v obsazování expozitury kněžími nebo v organizaci oprav areálu, dále i mizející prvky lidové zbožnosti (víra v léčivost vody z křemešnické studánky nebo noční bdění před poutí, jež se zde udržovalo do roku 1974). Nechybí ani rozbor světské motivace k poutím. Kapitola o stavebních úpravách na Křemešníku v druhé polovině 20. století zase dokládá, kolik úsilí stály opravy, jež byly závislé na nezištné práci dobrovolníků. Úspěšná byla také konfrontace písemných pramenů s vyprávěním pamětníků. Oceňuji, že mezi respondenty jsou zařazeni i příslušníci nejstarší generace (např. respondent narozený v roce 1926). Stranou pozornosti nezůstalo ani současné vnímání Křemešníku, jež bylo v poslední kapitole zpracováno na základě provedeného dotazníkového výzkumu, do něhož byla zahrnuta i mladá generace.

Text je napsán kultivovaným a poutavým jazykem bez gramatických a stylistických prohrěšků. Jana Chalupová je dobře obeznámena s danou problematikou, její interpretace není ani zatížena zúženým konfesním pohledem. Tok vyprávění netrpí rozvleklostí, analytické detaily byly správně zařazeny do poznámkového aparátu. Jedinou nepřesností, které jsem si povšiml, je označení Josefa Kavaleho jako „generální vikář“ na s. 133, přesněji má být „kapitulní vikář“ (v poznámce 812 naopak uvedeno správně).

Autorka čerpala z rozsáhlého souboru pramenů a literatury. Jediná publikace, kterou v závěrečném soupisu postrádám, je studie Jana DVOŘÁKOVÁ, *Poutní místo Křemešník v první třetině 20. století*, publikovaná ve sborníku *Historie 2016/2017*, jenž byl do tisku připraven na našem pracovišti. Možná se tak stalo z nadměrné skromnosti, když nechtěla upozorňovat na vlastní publikační činnost.

Práce Jany Chalupové nejenže splňuje všechny předpoklady diplomové práce, ale podle mého názoru dosahuje i nároků kladených na kvalifikační práci vyššího řádu (rigorózní). Z výše uvedených důvodů práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **v ý b o r n ě**.

V Doudlebech 27. 5. 2019

PhDr. Jan Šimánek